

Konceptuella metaforer för 'kärlek' och 'liv' på svenska - en jämförelse med engelska

Grgić, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:040925>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-03**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

ZAGREBS UNIVERSITET

FILOSOFISKA FAKULTETEN

INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Lucija Grgić

**Konceptuella metaforer för 'kärlek' och 'liv' på
svenska – en jämförelse med engelska**

Masteruppsats

Handledare:

Goranka Antunović, fil.dr.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I INTRODUKTION	1
II METAFORER OCH METAFORTEORI.....	2
II.1 ARISTOTELES METAFORTEORI.....	2
II.2 RICHARDS METAFORTEORI.....	4
II.3 TEORI OM KONCEPTUELLA METAFORER.....	5
III FORSKNINGSMETOD.....	9
IV ENGELSKA KONCEPTUELLA METAFORER	10
IV.1 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>KÄRLEK</i>	10
IV.2 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>LIV</i>	11
V ANALYSEN AV SVENSKA KONCEPTUELLA METAFORER.....	13
V.1 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>KÄRLEK</i>	13
V.1.1 DEFINITIONEN AV LEXEMET <i>KÄRLEK</i>	13
V.1.2 ANALYS AV KONCEPTUELLA METAFORERNA	14
V.1.3 SLUTSATSEN AV ANALYSEN AV LEXEMET <i>KÄRLEK</i>	17
V.2 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>LIV</i>	18
V.2.1 DEFINITIONEN AV LEXEMET <i>LIV</i>	18
V.2.2 ANALYS AV KONCEPTUELLA METAFORERNA	18
V.2.3 SLUTSATSEN AV ANALYSEN AV LEXEMET <i>LIV</i>	22
VI DISKUSSION.....	22
VI.1 FREKVENSN AV KONCEPTUELLA METAFORER.....	23
VI.1.1 FREKVENSEN AV KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>KÄRLEK</i>	23
VI.1.2 FREKVENSEN AV KONCEPTUELLA METAFORER FÖR <i>LIV</i>	24
VI.2 NÄSTA STEG I ANALYSEN.....	25
VII SLUTSATSER.....	25
ABSTRAKT:.....	27
LITTERATUR:	28
LÄNKAR:.....	29

I INTRODUKTION

Varje ord på ett språk har olika betydelser - primära, sekundära, bokstavliga och figurativa. Under mina studier har jag lärt mig om ords olika betydelser. Närmare bestämt i den kursen i kognitiv lingvistik som jag hade under mitt första år av magisterstudier. Leech definierar sju olika betydelseformer - konceptuell (som han även kallar "logisk" betydelse), konnotativ, social, affektiv, reflekterad, kollokativ och tematisk. Konceptuell betydelse (denotativ eller kognitiv betydelse) är ordets grundbetydelse (Leech 1981). Enligt Leech är den "(...) den centrala faktorn i språkkommunikationen (...)" (Leech 1981: 9). Man kan då kanske säga att det är ordbokens definition av ett ord i dess grundbetydelse. De andra sex betydelseformerna är mer relaterade till icke-bokstavlig språkanvändning. Till exempel, "Konnotativ betydelse är den kommunikativa värdet av ett uttryck utöver dess rent konceptuella innehåll." (Leech 1981: 12). Denna betydelse har mer att göra med ett lexems egenskaper i den verkliga världen - fysiska, fysiologiska och sociala egenskaper hos ett lexem tas också i beaktande vid användning (Leech 1981). Andra typer av betydelse refererar också till betydelser bortom bara ordets initiala definition. Men även om figurativa uttryck och metaforer används för att uttrycka en betydelse som inte är bokstavlig kan den betydelsen kopplas direkt till den primära betydelsen av ett visst ord genom metaforisk utvidgning. Figurativa uttryck används i vissa sammanhang och personer som använder dem måste vara tillräckligt bekanta med det språk de talar för att kunna använda dem korrekt och säkert.

En av lingvistikens grenar som studerar metaforer och hur metaforer formar människans sätt att tänka är kognitiv lingvistik. Robinson definierar kognitiv lingvistik som „(...) an interdisciplinary branch of linguistics, combining knowledge and research from both psychology and linguistics.“ (Robinson 2008: 3) och Lakoff och Johnson skriver att „cognitive science provides a new and important take on an age-old philosophical problem, the problem of what is real and how we can know it, if we can know it. Our sense of what is real begins with and depends crucially upon our bodies, especially our sensorimotor apparatus, which enables us to perceive, move, and manipulate, and the detailed structures of our brains, which have been shaped by both evolution and experience.“ (Lakoff och Johnson 1999: 27). Dessa citat bidrar till att ge en bättre förståelse för kognitiv lingvistik och kognitionsvetenskap i allmänhet - de visar hur människans känsla av varande och verklighet är kopplad till människokroppen och med tanke på att vi människor upplever världen genom våra kroppar, hur vårt sätt att uppfatta och tänka på allt omkring oss återspeglar detta.

Människor kategoriserar allting. Världen är fylld av olika stimuli och det är nödvändigt att placera dessa stimuli i vissa kategorier så att den mänskliga hjärnan lättare kan katalogisera och komma ihåg dem. Några av de sätt vi kategoriserar på är: enligt färg, form eller storlek. Mycket av det vi kategoriserar får mänskliga attribut genom processen av metaforisk utvidgning. Detta beror just på att människor uppfattar världen genom sina kroppar, och följligen kan t.ex. en flaska ha en hals, botten av ett berg är dess fot osv. Metaforer är en inneboende del av både språket och den mänskliga förståelsen och uppfattningen av världen, och med framväxten av den kognitiva lingvistikens har sättet på vilket lingvister tänker kring metaforer och deras betydelse för det mänskliga sinnet och språket förändrats.

Syftet med denna magisteruppsats är att testa hypotesen att identiska eller liknande konceptuella metaforer kan finnas i olika språk. I det här fallet är dessa språk engelska och svenska. Genom att jämföra konceptuella metaforer för *kärlek* och *liv* är målet att se huruvida det är möjligt att hitta likheter och överlappande strukturer av konceptuella metaforer i de båda språken.

II METAFORER OCH METAFORTEORI

Begreppet och förståelsen av metaforer i språket har utvecklats genom århundradena, från Aristoteles i det antika Grekland till de teorier om metaforer som lingvister har utvecklat på sistone.

II.1 ARISTOTELES METAFORTEORI

När man diskuterar begreppet metafor brukar man hänvisa till den vanligaste och mest grundläggande definitionen av ordet, nämligen att metaforen är en poetisk gestaltning av ett ords betydelse. Denna betydelse skiljer sig från dess grundläggande, bokstavliga betydelse, dvs. ordet tolkas inte i sin bokstavliga betydelse, utan i sin sekundära betydelse.

Den traditionella definitionen av metafor anses ha sina rötter i den grekiske filosofen Aristoteles verk. I *On the Art of Poetry*, definierar han metaforisering som att byta innebörd av ett ord för “an alien name by transference either from genus to species, or from species to genus, or from species to species, or on grounds of analogy” (Aristoteles, 1920: 21). Exemplet Aristoteles använder för en av överföringarna är “That from species to species in 'Drawing the life with the bronze', and in 'Severing with the enduring bronze'; where the poet uses 'draw' in the sense of 'sever' and 'sever' in that of 'draw', both words meaning to 'take away' something.”

(Aristoteles, 1920: 21). Han tolkar metaforen som något utsmyckat som används i det poetiska språket för att få fraser som låter mer eleganta eller, i brist på bättre beskrivning, "poetiska". Under rubriken "Beginnings" på *encyclopedia.com* står det följande: "Greece admired a good public speaker who could put forward his point of view effectively in an assembly of men, or conduct a case in the law courts."(encyclopedia.com 2023). I det antika Grekland, i offentliga tal, användes metafor som ett sätt att övertyga publiken om talarens poänger och de föreställningar han försökte uttrycka. Aristoteles ansåg att metaforen var en förvrängd¹ form av språkbruk eftersom den innebar att man ändrade ett ords betydelse genom att använda ett annat ords betydelse för att uttrycka något. Han ansåg också att skapandet av metaforer var en intuitiv föreställning som inte kunde läras ut, utan måste förstås av en individ från födelseögonblicket och framåt. "It is the one thing that cannot be learnt from others; and it is also a sign of genius, since a good metaphor implies an intuitive perception of the similarity in dissimilars." (Aristoteles, 1920:22). Detta innebär att det enligt Aristoteles var endast, mycket intelligenta människor som kunde förstå och producera metaforiska betydelser.

I sitt andra verk, *Retorik*, förklarar Aristoteles på vilken grund man skapar metaforer, dvs. att metaforer bygger på likheter mellan två objekt: "Metaphors must be drawn [...] from things that are related to the original thing, and yet not obviously so related - just as in philosophy also an acute mind will perceive resemblances even in things far apart." (Aristoteles 1954: 160). Ett sådant exempel i moderna metaforer skulle kunna vara *Hennes ögon var diamanter.*, vilket betyder att 'hennes ögon lyste', eftersom vi är medvetna om att diamanter lyser och kan överföra den kunskapen till påståendet och förstå dess avsedda innebörd. Detta kan också kopplas till påståendet att metaforer är intuitiva för människor, eftersom människor måste uppfatta den avsedda innebörden av ett metaforiskt uttalande för att förstå det.

Om man tar hänsyn till Aristoteles läror om begreppet metafor kan man dra slutsatsen att han uppfattade metaforen som något som är förankrat i sinnet och som är beroende av en individs kognitiva förmåga. Denna förståelse av metafor kan man hitta i roten till dagens kognitiva lingvistik som vetenskap.

¹ Översättning, L.G. „distorted“ i Aristotle (1920).

II.2 RICHARDS METAFORTEORI

Genom ytterligare forskning om metafor under 1900-talet kritiserar Ivor Armstrong Richards Aristoteles definition och hävdar att Aristoteles uppfattning om vad metaforer är och hur människor får kunskap om metaforer är felaktig. Han utmanar vad han kallar antaganden ("assumption") om att "that 'an eye for resemblances' is a gift that some men have but others have not. (...) Though some may have better eyes than others, the differences between them are in degree only and may be remedied, certainly in some measure, (...)" (Richards, 1936: 89). Den första punkten som han inte håller med om är alltså att inte alla besitter förståelsen för metaforer. Istället hävdar han att även om vissa kanske har en bättre förståelse för metaforiska begrepp, kan andra också förstå dessa begrepp, åtminstone i viss utsträckning, genom att lära sig mer om dem.

"The second assumption (...) holds that, though everything else may be taught, "This alone cannot be imparted to another." (...) But, if we consider how we all of us attain what limited measure of a command of metaphor we possess, we shall see that no such contrast is valid. (...) It is all imparted to us from others, with and through the language we learn, (...)." (Richards, 1936: 90). Den andra punkten som han inte håller med om är Aristoteles uttalande om att metaforer inte kan läras ut, Richards hävdar att all vår förståelse av språket lärs ut till oss av andra individer och att vi genom att lära oss språk också lär oss om metaforer och hur man använder och förstår dem. Richards hävdar att vi vår förståelse av metaforer grundas i andra människors förståelse av metaforer. Enligt honom är metaforer alltså inte något som är naturligt knutet till våra sinnen från födseln, utan det förvärvas istället genom språkanvändning och inläring. "And that brings up the third and worst assumption -that metaphor is something special and exceptional in the use of language, a deviation from its normal mode of working, instead of the omnipresent principle of all its free action." (Richards, 1936: 90). Här kritiserar Richards Aristoteles uttalande att metaforen är en avvikelse i språket dvs. ett speciellt sätt att tala som inte är vanligt förekommande. Istället hävdar han att metaforer alltid finns i människors vardag och att människor tänker om metaforer och uttrycker dem på ett naturligt sätt. Richards föreslog en tolkning av metafor där den inte bara används i konstnärligt syfte, utan som en integrerad del av människans sinne och uppfattning av världen. Hans definition av metafor skiljer sig alltså från Aristoteles definition. "When we use a metaphor, we have two thoughts of different things active together and supported by a single word, or phrase, whose meaning is a resultant of their interaction " (Richards, 1936: 93). Det betyder att metafor innebär en användning av ett ord i stället för ett

annat på grund av deras liknande begrepp i det mänskliga sinnet. Om man använder den logiken kan man förstå varför begrepp som "benet på en stol" eller "flaskhalsen" är begripliga för det mänskliga sinnet, även om stolar inte kan gå och flaskor inte har en hals i samma betydelse som hos en människa. Genom att utvidga innebörden av orden *ben* och *hals* har människor skapat nya, ytterligare betydelser för dem, dvs. deras metaforiska betydelser.

För Richards är användning av metaforer inte lika begränsad som i Aristoteles teori. Han säger att metaforen är "a borrowing between and intercourse of thoughts, a transaction between contexts" (Richards, 1936: 94). Richards ville också införa två nya begrepp i metaforteorin - *tenor* och *vehicle* (parafra, Richards, 1936). *Vehicle* är den bild eller det begrepp som sedan projiceras på det ursprungliga begreppet, vilket i sin tur kallas för *tenor*. Genom att koppla samman dessa begrepp utifrån vår tidigare kunskap om dem kan vi skapa en ny metaforisk betydelse. Ett exempel är att om läkare eller sjuksköterskor talar om "ett ben" eller "en nacke" kan man anta att de talar om delar av en kropp. Men om en snickare till exempel talar om att laga "ett ben", kan man anta att han lagar möbler.

Genom att ta hänsyn till alla de begrepp som Richards föreslog i sin teori om metaforer kan man se rötter till kognitiva lingvistik i hans arbete.

II.3 TEORI OM KONCEPTUELLA METAFORER

Enligt mina anteckningar från mina kurser i kognitiv lingvistik, som undervisades av Milena Žic Fuchs, ånga lingvister som har bidragit till utveckling av kognitiv lingvistik har också utformat teorin om konceptuell metafor - en teori som fortfarande är relativt ny inom lingvistik, så den förändras och växer ständigt med ny forskning (Kursanteckningar 2020). Denna teori skapades ursprungligen av Lakoff och Johnson på 1980-talet. Om man går tillbaka till Aristoteles så betraktades metafor ursprungligen som ett poetiskt uttrycksmedel. Efter att Richards föreslog en ny syn på metafor ändrades perspektivet på metafor. I Richards spår skriver George Lakoff och Mark Johnson om uppfattningen att metaforer spelar en avgörande roll för hur människor conceptualiserar världen.

Inom litteraturvetenskapen är en metafor ett sätt att beskriva något med hjälp av något annat (Vogel 2011:61). I litteraturvetenskap används metafor som ett stilmedel, något som inte finns i vardagsspråket, och enbart används i poetiska syften (Lakoff & Johnson 2003:3). Inom kognitiv semantik är metafor däremot något som kan hittas i vardagsspråket. Det hävdas att varje användning "som på något sätt går utanför ett ords gängse konkreta betydelse" är metaforisk (Vogel 2011:62).

Lakoff och Johnson (1980) drar slutsatsen att det mesta av vårt konceptuella system, dvs. vårt tänkande, är av metaforisk natur, vilket återspeglas i metaforiska språkuttryck. Talarna är vanligtvis inte medvetna om det metaforiska sättet på vilket de tänker, och likaså är de också omedvetna om det konceptuella system som ligger bakom detta sätt att tänka (Lakoff och Johnson, 1980: 4-5). Med andra ord förstår vi abstrakta begrepp metaforiskt, så konceptuella metaforer är en del av det mänskliga tänkandet och inte bara av det språk i vilket de realiseras.

"Although speakers may not be consciously able to identify why (...) phrases are metaphorical, the systematicity of these expressions reveal a fixed pattern of ontological correspondences across conceptual domains. These correspondences do not reflect what is identical across the two domains but suggest relational meanings based on the projection of source domain knowledge onto a target domain." (Gibbs, Limab, Francoz 2004: 1191)

När talare vill uttrycka metaforiska uttryck använder de dem utan att medvetet försöka förstå varför de använde ett visst uttryck i ett visst sammanhang. De tänker inte på kopplingarna mellan käll- och måldomänen i det metaforiska uttrycket.

Detta samband bygger inte på att de två domänerna är identiska, utan på de likheter mellan dem som finns i talarens sinne, och hur talaren förstår dessa likheter - baserat på kulturella eller fysiska likheter. Croft och Cruse skriver: "Certain concepts 'belong together' because they are associated in experience." (Croft och Cruse 2004: 7). Det kan betyda att talaren skapar och tolkar metaforiska uttryck utifrån sin kulturella och språkliga bakgrund.

"Our concepts structure what we perceive, how we get around in the world, and how we relate to other people. Our conceptual system thus plays a central role in defining our everyday realities. If we are right in suggesting that our conceptual system is largely metaphorical, then the way we think, what we experience, and what we do every day is very much a matter of metaphor." (Lakoff och Johnson, 1980: 3).

Vår vardag och det sätt på vilket vi upplever allt omkring oss bygger på metaforer. Lakoff och Johnson konstaterar också att detta inte är något vi brukar vara medvetna om (Lakoff och

Johnson, 1980: 3). Eftersom man kan anta att detta sätt att tänka är universellt och inte specifikt för någon kultur, är människor vanligtvis inte medvetna om att deras sätt att tänka påverkas av metaforer. Vi upplever världen genom våra kroppar och vårt sätt att tänka om olika begrepp speglar detta eftersom människor är fysiska varelser. Vissa metaforiska begrepp är därför universellt närvarande och de hjälper människor tänka och konceptualisera vissa föreställningar och idéer.

Å andra sidan finns det metaforer som inte kan vi påstås vara universella. Olika metaforer bildar tillsammans mer komplexa begrepp. Livet är, till exempel, en resa. Det är en komplex metafor som består av andra primära metaforer, t.ex. mål är destinationer (t.ex. hon har nått sitt mål) (se Kövecses, 2005: 3-4). Genom att använda dessa komplexa metaforer blir de förankrade som ett universellt begrepp i ett visst språk och kan förstås genom olika variationer av samma begrepp.

Konceptuella systemet i det mänskliga sinnet är inte något som vi normalt är medvetna om och kognitiv lingvistik vill utforska vårt sätt att tänka och uppfatta abstrakta begrepp. Lakoff hävdar att “the system of conventional conceptual metaphor is mostly unconscious, automatic, and is used with no noticeable effort, just like our linguistic system and the rest of our conceptual system” (Lakoff 1992:40).

Kövecses skriver att “Metaphor consists of a source and a target domain such that the source is a more physical and the target a more abstract kind of domain.” (Kövecses, 2005:5). Det kan skrivas ner som "KONCEPTUELL DOMÄN A ÄR KONCEPTUELL DOMÄN B" (t.ex. kärlek är en resa). Källdomänen är den fysiska representationen av måldomänen, vilket innebär att källdomänen hjälper vårt sinne att lättare konceptualisera måldomänen.

Kövecses ger följande exempel

“LOVE IS A JOURNEY

Mappings:

travelers → lovers

vehicle → love relationship

destination → purpose of the relationship

distance covered → progress made in the relationship

obstacles along the way → difficulties encountered in the relationship”

(Kövecses, 2005: 6)

„En förutsättning för metaforiska mappningar är att vi har kunskap om både käll- och måldomänen, som måste stämma överens, eftersom mappning inte skulle vara möjlig om kunskapen om måldomänen var helt motsatt kunskapen om källdomänen.“ (Stanojević, 2013: 87)² Detta innebär att man för att kunna koppla ihop två områden måste ha kunskap om dem båda och de måste vara relaterade till varandra på något sätt. Om två områden är helt motsatta är det osannolikt att de kan kopplas samman på ett framgångsrikt sätt och de språkliga uttryck som skapas genom att koppla samman dessa två områden skulle låta onaturliga på grund av att de är motsatta. Om en person till exempel föreslår den konceptuella metaforen "LIFE IS A DESK/ LIVET ÄR ETT SKRIVBORD"³, där område A är *livet* och område B är *ett skrivbord*, skulle de språkliga uttryck som skapas med hjälp av denna konceptuella metafor vara svåra att förstå och låta ologiska. Det betyder inte att den föreslagna konceptuella metafor intekän finnas i något språk, men om man tar engelskan och svenskan i beaktande gör den språkliga förståelsen av båda dessa begrepp att den konceptuella metafor som skapas genom att koppla ihop dem två låter konstigt.

Man kan anta att det skulle vara lättare att konceptualisera mer abstrakta begrepp som känslor och svårigheter i en relation genom en mer konkret domän, vilket innebär att alla begrepp som rör *kärlek* kommer att betraktas som en resa eller något annat mer konkret begrepp. Samma sak kan göras med andra abstrakta begrepp, t.ex. *livet*. Detta hjälper det mänskliga sinnet att lättare koppla sig till det abstrakta begreppet. Att tänka om abstrakta begrepp genom mer konkreta begrepp gör dessa abstrakta begrepp mer begripliga för det mänskliga sinnet, då det har något konkret att förhålla sig till.

² Översättning, L.G. „Preduvjet metaforičkim preslikavanjima je taj da i o polaznoj i o ciljnoj domeni posjedujemo znanja koja se moraju poklapati jer preslikavanje ne bi bilo moguće ako bi znanje o ciljnoj domeni bilo posve suprotno znanju o polaznoj domeni“

³ Exemplet påhittat av L.G.

III FORSKNINGSMETOD

Metoden som kommer att användas i denna undersökning är en korpusanalys och det är den svenska korpusen, *Korp* som kommer att användas som källa. Eftersom *Korp* är en väldigt stor korpus (15,02G token) kommer två av dess subkorpusar att analyseras – Skönlitteratur och Tidskrifter (25,87M token). Analysens syfte är att hitta bevis på konceptuella metaforer som är identiska eller liknar metaforer som kan hittas i det engelska språket, och som innehåller ett utav två lexemen i fokus, nämligen *kärlek* och *liv*. På engelska kan man hitta många konceptuella metaforer för de bådas motsvarigheter (*love* och *life*) och undersökningens hypotes är bevis på att samma, eller liknande, metaforer kommer att hittas på svenska. Deras frekvens i de analyserade korpusar kommer också att analyseras. På det sättet ska det först upptäckas om hypotesen stämmer och, i fall den gör det, om det finns anledningar att tro att dessa konceptuella metaforer förekommer relativt ofta eller tvärtom, rätt sällan.

I undersökningen har MIP-metoden använts. Novoselec definierar metoden som den metod som används för att avgöra om ett visst uttryck är metaforiskt eller inte. (Novoselec 2019: 108)

”Om man märker att ordet i sammanhanget används i en annan betydelse, försöker man koppla ihop de två betydelserna, dvs. kontrollera om betydelsen kan förstås från sammanhanget baserat på den grundläggande betydelsen i ordboken.”⁴ (Novoselec 2019: 108)

Genom att ta ett urval av 2500 segment för varje lexem i *Korp* kan frekvensen av konceptuella metaforer analyseras och sammanställas till ett dataset som sedan kan ligga till grund för vidare forskning om deras frekvens i det svenska språket och eventuella konceptuella likheter mellan svenska och engelska. I korpusanalysen kommer fokuset att ligga på att hitta exempel på konceptuella metaforer, hur de uttrycks språkligt och hur ofta de förekommer i urvalet. Genom att göra detta kommer ett dataset av konceptuella metaforer på svenska att sammanställas och det kan sedan jämföras med de ursprungliga engelska konceptuella metaforerna för att antingen bevisa eller motbevisa hypotesen. Med andra ord behöver en engelsk korpus analyseras först, vilket beskrivs i nästa underkapitel.

⁴ Översättning, L.G. „Ukoliko se uoči da je riječ u kontekstu upotrijebljena u drugom značenju, pokušavaju se dovesti u vezu dva značenja, odnosno provjeriti može li se značenje iz konteksta razumjeti na temelju osnovnog značenja iz rječnika.“

Under hela denna analys har många av de formuleringar av konceptuella metaforer som har noterats varit metaforer som nämns i olika litteraturverk som diskuterar kognitiv lingvistik och konceptuella metaforer - Lakoff och Johnson (1980), Lakoff (1987), Kövecses (2005), Gibbs (2008), Stanojević (2014). Även om formuleringarna av vissa konceptuella metaforer inte återfinns i dessa verk, har sättet de formuleras på påverkats av dem.

IV ENGELSKA KONCEPTUELLA METAFORER

Genom en tidigare analys av Corpus of Contemporary American English (COCA) som genomfördes i en opublicerad uppsats skriven av författaren till denna magisteruppsats, har det visat sig att de metaforiska exempel på *love* och *life* på engelska som kommer att diskuteras i den följande analysen är några av de vanligaste metaforerna för dessa lexem, och det är därför de valdes. Analysen av COCA (1 miljard tokens) genomfördes på samma sätt som beskrivits i avsnitt III för svenska. Dessa exempel valdes för att skapa en bas för vidare analys på svenska.

Genom att ta ett urval av cirka 2500 exempel från COCA, och analysera frekvensen av konceptuella metaforer, hittades tre vanliga exempel på konceptuella metaforer för både *love* och *life*. Ett exempel för varje metafor har valts för att belysa metaforens betydelse och för att ytterligare visa hur svenska konceptuella metaforer också kommer att analyseras.

Anledningen till att en korpusanalys valdes istället för att ta exempel från litteraturen var för att få så exakta resultat som möjligt för denna specifika forskning - eftersom en korpusanalys genomfördes på svenska, gjordes samma sak för engelskan.

De engelska konceptuella metaforer som kommer att användas i denna undersökningsrapport är följande: *LOVE IS WAR*, *LOVE IS A JOURNEY*, *LOVE IS FIRE*, *LIFE IS A JOURNEY*, *LIFE IS A BATTLE*, *LIFE IS A CONTAINER*.

Var och en av dessa metaforer kan betraktas som en vanlig konceptuella metafor på engelska, så de kommer att användas som grund för undersökningen. Genom dessa metaforer kommer deras svenska motsvarigheter att sökas och om de hittas kommer de att analyseras.

IV.1 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR KÄRLEK

Kärlek är ett begrepp som har en inneboende koppling till människans natur. Det är en känsla som de flesta människor känner i sitt liv - gentemot familj, vänner och älskare. Eftersom det är ett abstrakt begrepp är det svårt att uttrycka det utan att använda metaforiska

uttryck. Det är anledningen till att konceptuella metaforer för kärlek kan anses vara några av de vanligaste konceptuella metaforerna som människor använder. Som tidigare påstått är kärlek ett abstrakt begrepp, så genom att använda mer konkreta begrepp och uttryck kan en person lättare uttrycka vad han eller hon vill säga till sina nära och kära.

Man kan säga att de tre konceptuella metaforer som kommer att användas i denna analys används ofta för att uttrycka begreppet *kärlek*. För dessa konceptuella metaforer är *kärlek* den konceptuella domänen A, medan de lexem som används för att beskriva den är den konceptuella domänen B (*krig, resa, eld*).

LOVE IS WAR används för att beskriva hur kärlek kan uppfattas som ett slagfält. Ett exempel på denna metafor är "They fought for her love and (...) he won." Det betyder att personen kämpade för att vinna sin älskades tillgivenhet, och lyckades i slutändan.

LOVE IS A JOURNEY är en metafor som nämndes tidigare i denna undersökningsrapport, och den skildrar hur kärlek kan ses som en resa. " (...) there ain't no love here (...) Why don't we go our separate ways?" Detta exempel visar hur ett slut på en kärlek mellan två människor kan ses som att de ger sig ut på en separat resa, utan varandra. Grady skriver att "(...) some patterns are quite a bit more specific than others; for example, life is a journey is a very broad pattern, of which love is a journey (...) might be considered a special case." (Grady, 2007: 190-191). Det betyder att "livet är en resa" är en bred metafor som kan omfatta även andra metaforer, och "kärlek är en resa" är en av dem. Så "livet är en resa" är en på sätt och vis en hyperonym och "kärleken är en resa" är en hyponym för denna konceptuella metafor.

LOVE IS FIRE är den sista av de tre konceptuella metaforerna och genom denna metafor kan kärlek tolkas som något som brinner. Denna metafor kan användas för att beskriva många känslor, men i det här fallet används den för att beskriva den varma känslan av tillgivenhet som en person kan känna för en annan. " Love is a fire that burns unseen," Exemplet visar känslorna av tillgivenhet och attraktion som skapar en känsla av värme eller brännande.

IV.2 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR LIV

Livsbegreppet kan betraktas som komplext och svårt att beskriva, eftersom det inte bara handlar om processen att födas, åldras och dö, utan också om alla de handlingar och beslut som individer fattar under denna process. Konceptuella metaforer kan användas för att lättare beskriva alla dessa handlingar och beslut och hur de påverkar varje individ. Återigen,

precis som med kärlek, är livet ett abstrakt begrepp och det kan vara lättare att använda mer konkreta begrepp för att beskriva de känslor som en individ har när han eller hon talar om det.

Man kan säga att de tre konceptuella metaforer som används i denna analys är några av de mer allmänt använda metaforerna för att beskriva begreppet *liv*. På samma sätt som i fallet med lexemet *love* är lexemet *life* den konceptuella domänen A, medan de andra lexem som det är kopplat till är den konceptuella domänen B (*resa, kamp, behållare*).

LIFE IS A JOURNEY är en metafor som beskriver livet som en lång resa. Det är kanske den mest använda konceptuella metaforen när det gäller att beskriva begreppet *liv* och man kan säga att när det gäller engelsktalande personer har de flesta förmodligen använt denna metafor någon gång i sitt liv - det är en av de metaforer som nämns i olika undersökningar utförda av forskare som nämns i III. "Life is a journey that must be traveled no matter how bad the roads and accommodations." Den här metaforen beskriver någon som är framgångsrik och alla förväntar sig att den personen ska göra många bra saker i sitt liv. "Go places" är ett vanligt uttryck i det engelska språket och det används för att beskriva någons livsresa och eventuella mål. Som tidigare nämnts är "livet är en resa" ett mycket brett begrepp och man kan säga att det kan betraktas som en bas för ytterligare metaforisk utvidgning, vilket innebär att andra, mer specifika, konceptuella metaforer kan skapas genom att använda "livet är en resa" som bas.

LIFE IS A BATTLE är en metafor som beskriver livet som en kamp. Man kan säga att det är vanligast att det används när människor stöter på svårigheter i sitt liv och vill uttrycka hur de känner sig och vilka eventuella planer de har för att hantera situationen. "I fought for my life and my family." Denna metafor beskriver hur en person som befinner sig i en svår situation tänker på den kamp hon står inför och hur hon kommer att göra allt för att överleva.

LIFE IS A CONTAINER är den sista konceptuella metaforen som kommer att analyseras, och den används kanske inte lika ofta som de två föregående, men den används ändå för att beskriva livet som börjar som en tom behållare och fylls med erfarenheter och saker som människor lär sig under hela livet. "He is living life to the fullest!" Denna metafor kan tolkas som att livet är en tom behållare när en person eller ett levande ting föds, och att den sedan fylls med alla erfarenheter som en person kan tänkas ha.

De konceptuella metaforer som anges ovan kommer att användas som grund för undersökningen om konceptuella metaforer i svenska. Den korta analysen gav en översikt

över möjliga metaforiska betydelser som kan förekomma under korpusanalysen av lexemen och hur dessa betydelser kommer att tolkas och analyseras mer ingående.

Om andra möjliga konceptuella metaforer uppmärksammas, förutom de ovan nämnda metaforerna, kommer de också att analyseras och jämföras med de engelska för att se om det finns ett möjligt samband mellan dessa konceptuella metaforer i de två språken. Det är alltså inte bara de ovan nämnda sex konceptuella metaforerna som kommer att analyseras, utan även andra möjliga konceptuella metaforer som möjligen dyk upp under korpusanalysen.

V ANALYSEN AV SVENSKA KONCEPTUELLA METAFORER

Analysen av de svenska lexemen kommer att genomföras genom att söka i Korp för att hitta talrika exempel på konceptuella metaforer för både lexemet *kärlek* och lexemet *liv*. Efter att ha hittat sådana autentiska exempel kommer de att analyseras utifrån form och frekvens. Dessutom kommer de att jämföras med de tidigare nämnda engelska konceptuella metaforerna och eventuella skillnader eller likheter mellan dem. Genom detta kommer den inledande hypotesen i denna undersökning att bekräftas eller vederläggas.

V.1 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR *KÄRLEK*

För analysen av lexemet *kärlek* undersöktes ett urval på 2 500 meningar i Korp - subkorpusar skönlitteratur och tidskrifter. Genom korpusanalysen upptäcktes det att det, tillsammans med de konceptuella metaforerna nämnda i analysen av engelska konceptuella metaforer, även fanns några ytterligare konceptuella metaforer. Som tidigare nämnts kommer alla konceptuella metaforer som hittats under korpusanalysen att analyseras för att ytterligare bevisa eller motbevisa den ursprungliga hypotesen. Genom att analysera ett större antal exempel på konceptuella metaforer i det svenska språket kan ett bredare dataset erhållas och en mer detaljerad analys kan genomföras för att få så exakta resultat som möjligt i denna undersökning.

V.1.1 DEFINITIONEN AV LEXEMET *KÄRLEK*

Svensk ordbok definierar *kärlek* som ”en mycket stark, positiv känsla (för någon) som kännetecknas av ömhet och ibland sexuell åtrå samt ofta av andlig gemenskap etc.” (Svensk Ordbok, SO)

Definitionen av den bokstavliga betydelsen av ordet *kärlek* innebär att man känner positiva känslor och i vissa fall attraktion till en annan person, djur, plats, sak, m.m. SO:s definition ger bakgrundsinformation för den analys som kommer att beskrivas här. Genom att

förstå vad begreppet *kärlek* är och hur det definieras kan man ytterligare förklara varför begreppet är kopplat till andra begrepp och uttrycks genom dem.

V.1.2 ANALYS AV KONCEPTUELLA METAFORERNA

Efter korpusanalysen av lexemet *kärlek* har det visat sig att de tre tidigare nämnda (III.1.1.) konceptuella metaforerna förekommer i svenskan, och de exempel som hittats kommer att analyseras. Vid sidan av de ursprungliga metaforerna hittades även andra konceptuella metaforer. Dessa metaforer kan också hittas på engelska, så man kan säga att alla konceptuella metaforer som har upptäckts genom denna analys kan hittas både på engelska och på svenska. Det går inte att påstå att metaforerna är universella, men man kan föreslå att de inte finns på bara ett enda språk.

V.1.2.1 KÄRLEK ÄR KRIG

Första konceptuella metafor i analysen av engelska konceptuella metaforer är "Kärlek är krig". Den konceptuella domänen A är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *krig*.

I korpusen har följande exempel hittats:

[1] Deras kärlek blir en duell, ett utdraget möte i gryningen med polerade pistoler .

Exemplet kan tolkas som att det beskriver människor som slåss om kärlek - vilket innebär att det finns en tredje person vars kärlek kämparna försöker vinna.

Även om det inte finns så många exempel på denna konceptuella metafor på svenska, är den fortfarande närvarande i åtminstone ett exempel, vilket öppnar möjligheten för fler exempel i ett bredare forskningsurval.

V.1.2.2 KÄRLEK ÄR NÅGOT SOM RESER

Den nästa av de tre inledande konceptuella metaforerna är "Kärlek är något som reser". Den konceptuella domänen A här är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *något som reser*.

I korpusanalysen hittades följande exempel:

[2] Så mycket kärlek strömmar runt vår jord en dag och natt som denna.

I korpusanalysen hittades endast ett exempel på denna konceptuella metafor. Det var en svår metafor att hitta exempel på i korpusen. Exempel 2 visar att kärlek kan förstås som något som rör sig och reser.

Det kan konstateras att "Kärlek är något som reser" är en konceptuell metafor som inte är särskilt närvarande i det svenska språket. Det går inte att säga att denna metafor är en exakt motsvarighet till den engelska metaforen "Love is a journey", men den har ett liknande budskap - kärleken färdas genom människor. Människor kan också känna att kärleken har olika stadier i deras liv, och att dessa stadier representerar en resa som den kärlek de känner går igenom när de växer och förändras. Så även om den svenska metaforen inte har samma innebörd som den engelska, kan man säga att de är snarlika.

V.1.2.3 KÄRLEK ÄR EN ELD

Bland de analyserade konceptuella metaforerna är den som förekommer mest "Kärlek är en eld". Det betyder att de flesta exempel som hittades under korpusanalysen var exempel på användning av denna konceptuella metafor för att beskriva lexemet kärlek. Den konceptuella domänen A här är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *eld*.

I korpusanalysen hittades följande exempel:

[3] Jean-Marc Vallée (Young Victoria , 2009) visar en brinnande, intensiv kärlek till Filmen .

[4] Jag har sagt något litet och fattigt av det som brunnit hos mig och som snart brinner ner, men den kärlek, där finns (...).

[5] Hans hjärta brann av kärlek till allt Guds folk .

[6] Mitt hjärta blir varmt av all min kärlek .

[7] Jag vill känna den värmen av kärlek från dig .

I exemplen ovan kan man hitta två olika sätt att beskriva kärlek som eld. Det första är en brinnande, intensiv känsla som kan noteras i exempel 3-5. I dem beskrivs kärleken som brinnande. Det är något personerna känner väldigt starkt och det överskuggar alla andra känslor med sin intensitet. Kärleken kan vara riktad mot saker, som i exempel 5, där personen älskar filmkonsten mycket starkt. Den kan också vara riktad mot människor, vilket framgår av exempel 5, där personen i fråga älskar "hela Guds folk".

Det andra mönstret som kan hittas är kärlek som en varm, mild känsla. Det kan observeras i exempel 6 och 7. Dessa uttryck kan också anses representera den konceptuella metaforen "kärlek är eld", eftersom de inbegriper känslan av värme kopplad till begreppet "eld".

Man kan säga att de två olika mönstren kan ses som motsatta, eftersom det ena tolkas som mycket intensivt och det andra som mycket mjukt och lugnt, men man kan säga att det

finns många olika tolkningar av vad "kärlek är eld" kan betyda för en person, eftersom eld också kan vara mycket intensiv och en källa till tröstande och önskvärd värme.

V.1.2.4. KÄRLEK ÄR EN SKATT

Nästa metafor för kärlek som hittades är "Kärlek är en skatt". Det betyder att kärlek är något värdefullt, något som bör vårdas och tas hand om. Men det är också något som kan gå förlorat.

[8] Många låtar handlar om kärlek och kärlek förlorat .

Exempel 8 visar att kärlek är något som kan förloras, något som människor skriver om och det kan sägas att det ses som värdefullt och viktigt. Att skriva om förlorad kärlek är alltså något som kan tolkas som tragiskt och sorgligt.

Detta är inte heller en vanlig metafor i urvalet, men ytterligare forskning bör genomföras för att se om den kan hittas i ett bredare urval.

V.1.2.5 KÄRLEK ÄR EN METALL

Nästa konceptuella metafor som ska analyseras finns inte med i avhandlingens ursprungliga hypotes. Som tidigare nämnts har några ytterligare konceptuella metaforer observerats under korpusanalysen. Den första är "Kärlek är en metall". Den konceptuella domänen A här är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *metall*.

I korpusanalysen hittades följande exempel:

[9] De var gifta en gång och gammal kärlek rostar inte.

[10] Men visst är det gulligt att äldre människor har känslor och att gammal kärlek är rostfri.

I exempel tio och elva kan man observera att kärlek beskrivs som något som inte kan rosta, m.a.o. jämförs den med metall. I de funna exemplen nämns begreppet "gammal kärlek" som det som inte kan rosta, vilket kan tolkas som att kärlek som varar länge inte kan förstöras, den är som en oförstörbar metall.

V.1.2.6 KÄRLEK ÄR ETT BEROENDE

Nästa konceptuella metafor är "Kärlek är ett beroende". Den konceptuella domänen A här är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *beroende*.

I korpusanalysen hittades följande exempel:

[11] Jag har varit berusad i 1 månad i sträck...av kärlek!

Detta koncept om kärlek som något beroendeframkallande, något som har en mycket intensiv effekt på människor. Exempel 11 beskriver kärlek som något som kan göra en person berusad. Denna konceptuella metafor beskriver kärlek som ett kraftfullt begrep som kan påverka hur människor tänker och känner och få det att verka som om de är drogade eller beroende av den känsla som kärleken skapar.

V.1.2.7 KÄRLEK ÄR EN VÄTSKA I EN BEHÅLLARE

Den sista konceptuella metaforen för kärlek som hittades i korpusanalysen är "Kärlek är en vätska i en behållare". Den konceptuella domänen A här är *kärlek* och den konceptuella domänen B är *vätska*.

I korpusanalysen hittades följande exempel:

[12] När jag ser mina barn fylls jag av värme och kärlek.

[13] Som jag till exempel, jag är rädd för kärlek eftersom att den enda gång jag verkligen "öppnat mitt hjärta" eller hur man nu ska uttrycka sig så blev jag så sårad så att det tog mig ett år att återhämta mig.

[14] Full av kärlek.

[15] Idag sprider vi grannar här i huset lite extra kärlek.

Man kan säga att detta är en vanlig konceptuella metafor, jämfört med de andra metaforerna som hittats. Denna metafor beskriver kärleken som ett kärl som kan fyllas eller tömmas, öppnas eller stängas.

I exemplen 12 och 14 kan sättet att beskriva kärleken tolkas som ett kärl som fylls. De går igenom en upplevelse som fyller dem med kärlek. Å andra sidan visar exempel 15 att människor "sprider kärlek", vilket innebär att de tömmer sina kärl som innehåller kärlek och ger den till andra. Exempel 13 visar att kärleken är direkt kopplad till hjärtat, och eftersom hjärtat är kärlekens kärl öppnar och stänger det också någon för upplevelsen av kärlek.

V.1.3 SLUTSATSEN AV ANALYSEN AV LEXEMET KÄRLEK

Det kan konstateras att svenskan och engelskan har liknande begreppsmässiga metaforer för lexemet *kärlek*. "Kärlek är krig/Love is war" och "Kärlek är eld/Love is fire" förekommer i båda språken. "Love is a journey" och "Kärlek är något som reser" är också mycket lika, men det finns skillnader så det går inte att säga att alla tre engelska konceptuella metaforer för kärlek finns på svenska.

Dessutom kan det observeras att det finns exempel på andra konceptuella metaforer som hittades under korpusanalysen som också kan hittas på både engelska och svenska, vilket kommer att analyseras ytterligare under den slutliga diskussionen.

V.2 KONCEPTUELLA METAFORER FÖR *LIV*

På samma sätt som för lexemet *kärlek* undersöktes ett urval av 2 500 meningar för lexemet *liv* i *Korp* - subkorpusar skönlitteratur och tidskrifter. Återigen upptäcktes det genom analysen att det vid sidan av de ursprungliga konceptuella metaforerna i undersökningens hypotes även fanns ytterligare konceptuella metaforer. Precis som med lexemet *kärlek* kommer även de ytterligare konceptuella metaforerna för lexemet *liv* att analyseras.

V.2.1 DEFINITIONEN AV LEXEMET *LIV*

Svensk ordbok definierar *liv* som ”tillstånd som kännetecknas av förmåga att reagera på retningar och uppta näringsämnen”. (Svensk Ordbok)

Den bokstavliga definitionen av ordet *liv* omfattar mycket grundläggande biologiska begrepp - att reagera på stimuli och ta upp näring. Människans *liv* är, kan man säga, mycket mer komplext än bara dessa begrepp. Men att förstå grunden bakom begreppet *liv* kan också de begrepp som det är kopplat till användas. Man kan säga att livet är ett mycket komplext begrepp, så genom denna rudimentära definition kan man vidare undersöka hur det breddas som begrepp och hur det är kopplat till andra begrepp.

V.2.2 ANALYS AV KONCEPTUELLA METAFORERNA

Genom analysen av den konceptuella metaforen för *liv*, på både engelska och svenska, hittades likheter mellan de två språken och kommer att analyseras ytterligare i följande del av undersökningen. I del III.1.2. av denna uppsats nämndes tre engelska begreppsmässiga metaforer för *life* som grund för denna analys. Exempel på alla tre konceptuella metaforer hittades också på svenska.

Tillsammans med de inledande konceptuella metaforerna har ytterligare konceptuella metaforer för lexemet hittats. Dessa kommer också att analyseras och deras förekomst i det engelska språket kommer också att sökas.

V.2.2.1 *LIVET ÄR EN RESA*

Den första konceptuella metaforen som kommer att analyseras är "Livet är en resa". Konceptuella domän A är *liv* och konceptuella domän B är *resa*. Man kan säga att det är en av de mer vanliga konceptuella metaforerna för *liv* i det svenska språket.

I korpusen har följande exempel hittats:

[16] Huvudperson är den 60-åriga sjuksköterskan Harriet som 2026 ser tillbaka på sitt liv.

[17] Men man har också tagit med några skribenter som har ett avstånd till det skedet i sitt liv, endera för att barnen hunnit bli vuxna eller för att man hittat en ny livspartner.

[18] Vi är med i varje skede av ett fartygs liv, säger Hakala.

[19] Till tonerna av Johnny Cash, Henry Mancini och Harry Belafonte rattar han sin gamla Volvo till platser där han vistats i något skede av sitt kringflackande liv.

[20] Jag har större delen av mitt liv bakom mig, ni kära barn har däremot allt framför er.

De exempel som hittades kopplar livet till begreppet 'resa'. Eftersom en resa har många etapper och många delar har, exempel 17-19 valts ut för de visar just detta. Samtliga hänvisar till "livsstadier", delar av den långa resa som en person (exempel 17 och 19) eller ett föremål (exempel 18) går igenom i livet eller under sin existens. Exempelen 16 och 20 visar livet som något att se tillbaka på eller se fram emot. Alla dessa exempel är kopplade till begreppet *liv* som något linjärt, en resa som alla går igenom.

V.2.2.2 LIVET ÄR EN KAMP

Nästa konceptuella metafor som ska analyseras är "Livet är en kamp". Det är också en av de vanligaste konceptuella metaforerna som hittats under analysen. Konceptuella domänen A (*liv*) förklaras med hjälp av den konceptuella domän B (*kamp*).

Under analysen hittades följande exempel i korpusen:

[21] Hela sitt liv kämpade Kivi mot mentala sjukdomar.

[22] Dessa hjältar och hjältinnor som sätter sina liv på spel för sina medmänniskors, de mänskliga rättigheternas och demokratins skull har alla ett eget datum i den s.k. Raoul Wallenberg- kalendern, en årskalender för 2013 som ges ut av Forum för levande historia.

[23] De kan inte samarbeta och de kommer att kämpa för sina liv...

[24] En fjorton år lång kamp för hans liv var slut.

[25] Nu är han på sjukhus och kämpar för sitt liv.

Genom denna konceptuella metafor tänker man på livet som ett slagfält eller en kamp, där en person måste kämpa för att överleva. Man kan säga att en av de vanligaste användningarna av denna konceptuella metafor är i samband med att man kämpar mot sjukdomar. Exempel 21 och 25 visar detta. Exempel 21 beskriver en kamp mot psykisk

sjukdom under ens liv och exempel 25 beskriver en kamp som personen i exemplet genomgår på ett sjukhus.

Exempel 23 och 24 hänvisar till en mer allmän kamp. Det definieras inte vad kampen är eller varför den sker. I stället hänvisar exemplen bara till att någon kämpar för att leva eller överleva.

Exempel 22 är annorlunda eftersom det inte direkt hänvisar till att man kämpar för sitt liv, utan istället hänvisar det till att någon kämpar för att hjälpa andra och riskerar sitt liv. Detta innebär att varje gång de kämpar för någon kämpar de också för att överleva. Det är ett bredare begrepp som kan knytas till den konceptuella metaforen "Livet är en kamp".

Alla dessa exempel visar att livet är en ständig kamp för att överleva.

V.2.2.3 LIVET ÄR EN BEHÅLLARE

Nästa konceptuella metaforen från den ursprungliga hypotesen är "livet är en behållare". Den konceptuella domänen A är *liv* och den konceptuella domänen B är *behållare*.

Under analysen hittades följande exempel i korpusen:

[26] Konsten är användbar för den som vill leva sitt liv fullt ut.

Innebörden av denna konceptuella metafor är att livet är något som fylls upp eller töms. Man kan kanske tänka sig det som en tom skål och människor fyller den med sina upplevelser, erfarenheter m.m., vilka då fungerar som en vätska eller något annat ämne för att fylla behållaren med.

Exempel 26 visar ett mer bokstavligt sätt att uttrycka den konceptuella metaforen. "Att leva livet fullt ut" kan tolkas som att man strävar efter att fylla livets behållare med olika saker, saker som är viktiga för varje individ.

V.2.2.4 LIVET ÄR EN VÄTSKA I EN BEHÅLLARE

På samma sätt som i analysen av de konceptuella metaforerna för *kärlek* finns det exempel på andra metaforer i korpusen. Dessa metaforer skiljer sig från de tre basmetaforerna på engelska som analyserades i IV.2. men de kommer också att analyseras.

"Livet är en vätska i en behållare" är en av dessa metaforer. I denna konceptuella metafor förstås den konceptuella domänen A (*liv*) genom den konceptuella metaforen B (*en vätska*)

I korpusen har följande exempel hittats:

[27] Tvåan (1876) sprudlar av liv och ryskt sentiment, och här finns flera snygga teman att njuta av Symfonin är koncentrerad till ca en halvtimme , men det är fråga om effektivt och skickligt använd tid.

[28] Biblioteket har sommarstängt och korridorerna som vanligtvis sjuder av liv ligger nu öde.

[29] Brännskär sjuder av liv.

Exemplen 27-29 visar detta genom ord som *att sprudla* eller *att sjuda*. I dessa exempel ses livet som en behållare som är full av människor. Det betyder att konst och levande varelser ses som en vätska. Denna vätska fyller platser som bibliotek, symfoniska salar, städer osv.

Denna metafor kan kopplas till metaforen "Livet är en behållare" i den meningen att livet kan ses som något som används som en behållare (människor, upplevelser etc.) och som något som finns inuti en behållare (ett utrymme, en person etc.). Dessa metaforer är motsatser till varandra men de kompletterar varandra också, i den meningen att *livet* och *behållaren* är kopplade till varandra i två olika metaforer.

V.2.2.5 LIVET ÄR EN VÄXT

Nästa konceptuella metafor som ska analyseras är "livet är en växt". Den konceptuella domänen A är *liv* och konceptuella domän B är *växt*.

I korpusen har följande exempel hittats:

[30] Har inget hänt och det fortsätter skörda liv.

Med tanke på att växter är levande varelser kan det anses vara mycket lätt att koppla begreppet mänskligt liv till växter. Växter växer och dör, vilket även människor gör.

Exempel 30 visar livet som något som skördas, precis som växter. Man kan säga att det här exemplet visar hur ömtåligt människans liv är och hur lätt det kan tas bort.

Detta exempel visar hur livet jämförs med växter och hur människor kan tänka på människans liv i samband med andra levande varelser också.

V.2.2.6 LIVET ÄR EN INSATS I ETT SPEL

Den sista konceptuella metaforen som kommer att analyseras är "Livet är en insats i ett spel". I denna konceptuella metafor förstås den konceptuella domänen A (*liv*) genom den konceptuella metaforen B (*en insats*)

Under korpusanalysen hittades följande exempel:

[31] Sextiotre unga människor, medborgare, ungdomar, kamrater, inspiratörer, glädjespridare förlorade sina liv den natten.

Denna metafor kopplar livet till begreppet spel, där man kan vinna eller förlora sitt liv beroende på situationen. Det innebär att man satsar sitt liv på att vinna och att man förlorar det om man inte vinner. Exempel 31 handlar om att förlora. Om man tänker på livet som något man kan förlora i ett spel, börjar man se livet som en insats, något att satsa och byta med. I exempel 31 nämns inget spel, men det nämns förlust och kan kanske tolkas på det sättet.

V.2.3 SLUTSATSEN AV ANALYSEN AV LEXEMET *LIV*

Som avslutning på analysen av de konceptuella metaforerna för lexemet *liv* kan man, precis som för lexemet *kärlek*, konstatera att alla exempel från den inledande hypotesen kan hittas på både engelska och svenska. Detta innebär att den inledande hypotesen är korrekt även vad gäller lexemet *liv*.

Precis som med lexemet *kärlek* har exempel på ytterligare konceptuella metaforer hittats och analyserats och frågan om deras förekomst i det engelska språket kommer också att sökas.

VI DISKUSSION

Som det redan konstaterats under ovan har alla konceptuella metaforer från den ursprungliga hypotesen bekräftats i det svenska språket, vilket innebär att den ursprungliga hypotesen har visat sig vara riktig.

Efter detta kan frågan ställas om de ytterligare konceptuella metaforer som hittades under korpusanalysen i Korp kan hittas även i engelskan? Genom ytterligare analyser har de konceptuella metaforerna för *kärlek* alla hittas även i det engelska språket. De konceptuella metaforerna för *kärlek* kan hittas i forskningsartiklar. Khalid Ali Abdullah noterar i sin uppsats de konceptuella metaforerna "LOVE IS RAPTURE/ A HIGH" (Abdullah, 2016: 113) och "LOVE IS A FLUID IN A CONTAINER" (Abdullah, 2016: 115-116), vilka kan likställas med de konceptuella metaforerna "Kärlek är ett beroende" och "Kärlek är en vätska i ett behållare" beskrivna ovan i IV.1.2.5. och IV.1.2.6. Även om "Love is a rapture/a high" ("Kärlek är en hänryckning/ett rus") inte direkt är samma sak som "Kärlek är ett beroende" kan de två betydelserna av dessa konceptuella metaforer kopplas samman, eftersom ett beroende vanligtvis är något som får en person att känna sig "hög", det vill säga att det är

beroende av den som ger personer en euforisk känsla, vilket är vad "ett rus" syftar på.

När det gäller den konceptuella metaforen "Kärlek är en metall" finns det ett ordspråk på engelska "Old love does not rust", och det ordspråket finns med i båda exemplen i analysen av samma konceptuella metafor i svenskt material. Man kan alltså säga att alla exempel på konceptuella metaforer för kärlek existerar både på engelska och svenska.

De ytterligare konceptuella metaforerna för livet är lite svårare att hitta på engelska. Den konceptuella metaforen "Life is a stake in a game" kan hittas i Corpus of Contemporary American English⁵, men när det gäller den konceptuella metaforen "Life is a plant" finns inga direkta exempel att hitta. Den enda liknande konceptuella metafor som finns i det engelska språket är "People are plants", som kopplar samman människans och växternas liv och jämför de två. Så man kan kanske säga att den konceptuella metaforen "People are plants" genom ytterligare utvidgning också kan sägas vara "Mänskligt liv är växtliv". Endast om man använder det tillvägagångssättet kan man konstatera att den konceptuella metaforen "Livet är en växt" förekommer i både det svenska och det engelska språket. I övrigt förekommer den inte i den allmänt använda engelskan. Ytterligare forskning bör genomföras för att ta reda på om det finns några vardagliga användningar av engelska som använder denna konceptuella metafor.

VI.1 FREKVENNS AV KONCEPTUELLA METAFORER

Frekvensen av de konceptuella metaforer som söktes i den svenska korpusen motsvarar antalet exempel för varje konceptuell metafor som hittats, där det högsta antalet exempel är det mest frekventa. Med andra ord presenteras frekvensen som förhållandet mellan antalet exempel som förekommer i korpusen och totala antalet meningar (2500) som analyserats i korpusen.

VI.1.1 FREKVENSEN AV KONCEPTUELLA METAFORER FÖR KÄRLEK

Den vanligaste konceptuella metaforen för lexemet *kärlek* är "Kärlek är eld", medan de minst vanliga är "Kärlek är krig", "Kärlek är något som reser", "Kärlek är en skatt" och "Kärlek är ett beroende". I det 2 500 meningar hittades "Kärlek är eld" fem gånger, medan exempel på andra metaforer som nämnts tidigare endast hittades en gång. De återstående konceptuella metaforerna har två och fyra exempel - "Kärlek är en vätska i en behållare" har fyra och "Kärlek är en metall" har två.

⁵ (...) put their lives at stake in order to save people (...)

Med hänsyn till dessa data kan man säga att även om alla konceptuella metaforer förekommer i både svenska och engelska, är deras frekvens i de analyserade korpuserna ganska olika. Även om det finns en möjlig skillnad i frekvensen av användning av de svenska konceptuella metaforerna jämfört med de engelska konceptuella metaforerna, har denna analys visat att två av de tre konceptuella metaforerna för kärlek som låg till grund för studiens hypotes är närvarande i båda språken. Av de tre som inledningsvis nämndes på engelska är den enda begreppsmetafor som skiljer sig åt "Love is a journey" och "Kärlek är något som reser". Även om båda dessa metaforer är sammankopplade genom begreppet *resa*, kan man inte säga att de är desamma.

Sammanfattningsvis finns det alltså en skillnad mellan de metaforer som hittades och de metaforer som låg till grund för studiens hypotes, men det kan också sägas att det finns en överlappning mellan de engelska och svenska metaforerna för *kärlek*.

VI.1.2 FREKVENSEN AV KONCEPTUELLA METAFORER FÖR *LIV*

De vanligaste konceptuella metaforerna i min korpus för lexemet *liv* är "Livet är en resa" och "Livet är en kamp", medan den minst vanliga är "Livet är en behållare", "Livet är en växt" och "Livet är en insats i ett spel". De två första konceptuella metaforerna har fem exempel vardera, medan de tre andra har ett exempel. Den slutliga konceptuella metaforen, "Livet är en vätska i en behållare" har 3 exempel. Återigen, liksom för lexemet *kärlek*, var de exempel som analyserades de enda exempel som hittades i de 2 500 meningarna omfattade av korpusanalysen.

De konceptuella metaforerna för *liv* på vilka den inledande hypotesen grundas är mer frekventa jämfört med de konceptuella metaforerna för *kärlek*, men det kan återigen konstateras att frekvensen av vissa av dessa konceptuella metaforer i min engelska korpus är högre än i svenskan. Kövecses skriver att "The journey metaphor for life surfaces in a large number of metaphorical linguistic expressions in English" (Kövecses 2005: 123), vilket betyder att "Life is a journey" är en vanlig metafor på engelska, men ytterligare analys bör genomföras för att dra slutsatsen om samma gäller för svenska. När det gäller de andra metaforerna, förutom de tre metaforer som den inledande hypotesen grundar sig på, bör ytterligare forskning också genomföras för att avgöra vilka som är de vanligaste i svenska.

Som redan nämnts tidigare i detta kapitel (V.1.1. och V.1.2.) kan man säga att det finns en skillnad i frekvensen av användningen av de konceptuella metaforerna kärlek/liv i de

respektive språken. Förekomsten av dessa begreppsmässiga metaforer i svenskan har dock bevisats genom denna analys.

VI.2 NÄSTA STEG I ANALYSEN

Sammantaget är frekvensen av de konceptuella metaforerna i min svenska korpus inte lika stor som frekvensen av motsvarande metaforer i den engelska korpusen. På grund av detta kan man inte tala om användningen av dessa konceptuella metaforer i vardagsspråket på samma nivå. Trots detta har den ursprungliga hypotesen i denna uppsats, nämligen att det finns konceptuella metaforer som förekommer i både engelska och svenska, visat sig vara korrekt. Nästa steg i forskning kunde vara att ta ett mycket bredare urval av texter för korpusanalys och analysera frekvensen av de konceptuella metaforerna i det urvalet för att bättre förstå både frekvensen av metaforerna analyserade här och de eventuella andra metaforer och metaforiska uttryck som språken delar. Förekomsten av samma eller liknande konceptuella metaforer i flera språk öppnar frågan om dessa konceptuella metaforers universalitet och möjligheten till ytterligare forskning om förekomsten av dessa metaforer även i andra språk.

VII SLUTSATSER

I den första delen av detta examensarbete försökte jag presentera den teoretiska ramen bakom den konceptuella metafor-teorin samt dess utveckling. Jag lyfte fram vad som enligt min mening är de viktigaste teoretiska begreppen för just denna uppsats och försökte ge en detaljerad men kortfattad ram för den analys som genomfördes och senare beskrevs i uppsatsen. Jag nämnde Aristoteles, Richards samt Lakoff och Johnson och försökte peka på deras perspektiv på metafor-teori och deras definitioner av metafor.

Efter den teoretiska ramen presenterade jag de data som skulle analyseras i uppsatsen. Jag skrev om de engelska konceptuella metaforerna och analyserade dem kortfattat, vilket gav en referensram för analysen av de svenska konceptuella metaforerna. Efter det presenterade jag resultat av min korpusanalys, några exempel för varje metafor, deras möjliga betydelser och varför de kan anses uttrycka i en specifik konceptuell metafor. Genom denna analys samlade jag in data och presenterade mina resultat i en slutlig analys av de konceptuella metaforer som upptäcktes och deras frekvens i svenskan. Slutligen jämförde jag alla dessa med deras möjliga motsvarigheter på engelska och fann vilka av de analyserade konceptuella metaforerna som förekommer i båda språken och vilka som inte gör det.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att många konceptuella metaforer förekommer i flera språk och att det språkliga förverkligandet av dessa metaforer kommer i många olika former. I den här undersökningen den konceptuella domänen A "kärlek" och den konceptuella domänen A "liv" visat sig ha flera olika konceptuella domäner B genom vilka de realiseras metaforiskt. Syftet med undersökningen var att testa den inledande hypotesen enligt vilken specifika konceptuella metaforer förekommer i både engelska och svenska, och hypotesen har visat sig vara korrekt. Dessutom, har under korpusanalysen exempel på andra konceptuella metaforer också hittats och de flesta förekommer i båda språken. Man skulle kunna säga att användningsfrekvensen av dessa konceptuella metaforer inte är densamma på båda språken, i alla fall inte i textkorpusarna som använts i undersökningen, men deras förekomst på båda språken bevisar att den ursprungliga hypotesen är korrekt. De konceptuella metaforerna för *kärlek* finns alla i båda språken, medan en av de svenska konceptuella metaforerna för *liv* inte är vanligt förekommande i engelskan, men kan möjligen sägas existera genom en utvidgning till andra områden.

Några av de svårigheter som jag mötte i undersökningen var att koppla ihop de möjliga engelska och svenska motsvarigheterna till vissa metaforer. På grund av skillnaderna mellan dessa språk uppstod frågan om nyanser i betydelse och möjliga skillnader i det som jag trodde var motsvarigheter. Sådana frågor lämnar utrymme för ytterligare och djupare språklig forskning. Min analys var inte inriktad på dessa skillnader, eftersom det skulle avvika alltför mycket från uppsatsens huvudämne.

Som tidigare nämnt, bör ytterligare forskning genomföras för att få ett mer detaljerat perspektiv på frekvensen och användningen av varje konceptuell metafor.

ABSTRAKT:

Metaforer är en viktig del av språket och av den mänskliga förståelsen och uppfattningen av världen, och med framväxten av kognitiv lingvistik förändras hur lingvister tänker på metaforer och deras betydelse för det mänskliga sinnet och språket. Konceptuella metafor är en av de grundläggande begreppen inom kognitiv lingvistik och är mycket användbar för att förstå komplexa idéer och tala om dessa idéer. En konceptuell metafor hänvisar till förståelsen av en idé eller uppfattning i termer av en annan idé eller uppfattning. Två begrepp som uttrycks genom konceptuella metaforer är *kärlek* och *liv*. 'Livet är en resa' och 'Kärlek är krig' är bara några av de konceptuella metaforer som är kopplade till kärlek och liv på engelska. I min avhandling planerar jag att undersöka om konceptuella metaforer för dessa lexem också existerar på svenska. Jag kommer att göra detta genom att genomföra en korpusanalys och undersöka förekomsten av konceptuella metaforer för *kärlek* och *liv* - vilka metaforer som förekommer i båda språken och se om olika metaforer kanske förekommer.

Sökord: konceptuella metafor, liv, kärlek, jämförelse

LITTERATUR:

- Abdullah, K.A. (2016). "A Comparative Study of Conceptual Metaphors of Love in English and Kurdish". *Journal of Raparin University*. Vol. 3. No. 6. 103-122
https://www.researchgate.net/publication/335368686_A_Comparative_Study_of_Conceptual_Metaphors_of_Love_in_English_and_Kurdish
- Aristotle (1920). *On the Art of Poetry*. Oxford At The Clarendon Press
- Aristotle (1954). *Rhetoric*. Prev W.R Roberts. New York : Modern Library.
<http://www.bocc.ubi.pt/pag/Aristotle-rhetoric.pdf>.
- Croft, W., Cruse, D.A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge University Press.
- Gibbs, Raymond Jr., ed. (2008). *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press
- Gibbs Jr., R.W., Limab, P., Francoz, E. (2004). "Metaphor is grounded in embodied experience". *Journal of Pragmatics* 36. 1189–1210.
- Grady, Joseph E. (2007). "Metaphor". *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*, eds. Geeraerts, Dirk and Hubert Cuyckens. Oxford, New York: Oxford University Press, 188-213.
- Kövecses, Zoltán. (2005). *Metaphor in Culture: Universality and Variation*. Cambridge University Press
- Kursanteckningar. (2020). Milena Žic Fuchs. Kognitivna lingvistika. Kursnummer 124217.
- Lakoff, G. (1992) "The Contemporary Theory of Metaphor". *Metaphor and Thought* ed. by A.Ortony. Cambridge University Press
- Lakoff, George (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about The Mind*. Chicago: University of Chicago Press
- Lakoff, G., & Johnson M. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. Basic Books. Perseus Books Group.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980) "Conceptual Metaphor in Everyday Language". *The Journal of Philosophy*, Volume 77, Issue 8, The Journal of Philosophy, Inc.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2003) *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

Leech, Geoffrey. 1981. *Semantics. The Study of Meaning*. Harmondsworth: Penguin Books. k. 2. Seven types of meaning, 9—23.

Novoselec, Zvonimir. (2019). *Frazeolške jedinice sa sastavnicom srce u engleskom i švedskom – kulturni modeli i motivacija*. Doktorski rad. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet. Zagreb

Richards, I.A. (1936). *The Philosophy of Rhetoric*. Oxford University Press.

Robinson, P. (2008). *Handbook of Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition*. Routledge.

Stanojević, M-M. (2013). *Konceptualna metafora: temeljni pojmovi, teorijski pristupi i metode*. Zagreb: Srednja Europa

Stanojević, M.-M. (2014). *Metafore koje istražujemo: suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*. Zagreb: Srednja europa

"The Art of Public Speaking in Greece ." *Arts and Humanities Through the Eras* . .

Encyclopedia.com. (2023). <https://www.encyclopedia.com/humanities/culture-magazines/art-public-speaking-greece>

Vogel, A.,(2011) *Språket, kroppen och tankarna*. Lund: Studentlitteratur.

LÄNKAR:

<https://svenska.se/tre/?sok=k%C3%A4rlek&pz=2> – Svensk ordboks definition av lexemet kärlek, tillgänglig i juni 2022

<https://svenska.se/tre/?sok=liv&pz=1> - Svensk ordboks definition av lexemet liv, tillgänglig i juni 2022

SUMMARY

Metaphors are an important part of language and human understanding of the world, and with the emergence of cognitive linguistics, the way linguists think about metaphors and their significance for the human mind and language is changing. Conceptual metaphors are one of the fundamental concepts in cognitive linguistics. A conceptual metaphor refers to understanding one idea or concept in terms of another idea or concept. Two concepts sometimes expressed through conceptual metaphors are love and life. 'Life is a journey' and 'love is war,' are just a few of the conceptual metaphors associated with love and life in English. In my thesis, I plan to investigate whether conceptual metaphors for these lexemes also exist in Swedish. I will do this by conducting a corpus analysis and examining the appearance of conceptual metaphors for *love* and *life* in both languages.

SAŽETAK

Metafore su važan dio jezika i ljudskog razumijevanja svijeta, a s pojavom kognitivne lingvistike mijenja se i način na koji lingvisti razmišljaju o metaforama i njihovom značaju za ljudski um i jezik. Konceptualne metafore jedan su od temeljnih pojmova u kognitivnoj lingvistici. Konceptualna metafora odnosi se na razumijevanje jedne ideje ili koncepta u smislu druge ideje ili koncepta. Dva koncepta ponekad izražena konceptualnim metaforama su *ljubav* i *život*. 'Život je putovanje' i 'ljubav je rat' samo su neke od konceptualnih metafora povezanih s tim pojmovima na engleskom jeziku. U svom diplomskom radu planiram istražiti postoje li konceptualne metafore za ove lekseme i u švedskom jeziku. Učinit ću to analizom korpusa i ispitivanjem učestalosti konceptualnih metafora za *ljubav* i *život* u oba jezika.

English title: Conceptual metaphors for 'love' and 'life' in Swedish - a comparison with English

Hrvatski naslov: Konceptualne metafore za 'ljubav' i 'život' u švedskom - usporedba s engleskim